

N:o 46.

Af herr af **Burén**, *angående skogsvårdsafgifters användande till inköp af mark för bildande af allmänningsskogar m. m.*

Skogsbruk är vår hufvudnäring och vår mest naturliga näring. Det kan man finna af vår statistik, som underrättar oss om hurudant vårt land är beskaffadt — att af landets ytvidd skogsmarken med afdrag af impediment utgör i rundt tal öfver 20 millioner hektar emot nära 5 millioner hektar inegojord — och då man fått klart för sig, att på dessa 20 millioner hektar skogsmark icke kan frambringas något annat eller något bättre än skog.

Ingenting är så begärligt och ingenting är så lätt att förvandla i penningar som skog, hvaraf framgår, att skogen numera har ett mycket högt värde. Då den utländska statistiken under senaste decennium visar, att skogsmarken årligen kan aftvingas en nettobehållning i runda tal af 12 riksmark (Preussen) till 37 riksmark (Württemberg och Baden), 40 riksmark (Sachsen-Meiningen), 43 riksmark (Sachsen), och då vår egen statistik meddelar, att t. ex. Kinne revir för år 1899 lemnat 30 kronor och att för år 1900 Södra Lycksele revir lemnat 5 kr. 17 öre, Åsele revir 4 kr., Västra Hälsinglands revir nära 10 kr., Engelholms revir nära 27 kr., Ombergs revir 9½ kr., allt netto per hektar, så finner man, att skogsmarken med rationell skogshushållning kan frambringa dyrbara årliga skördar.

Häraf följer, att skogsbruket, såsom näring betraktadt, måste bedrivas intensivt och absolut själfständigt, oberoende af öfriga näringar. Detta gäller i synnerhet om trävaruindustrien, som, om denna för vårt land så viktiga industri skall fortleva, måste åtnöja sig med den årliga tillväxten

eller hvad med bevarandet af skogskapitalet detta kapital årligen förmår att lämna. Man måste göra sig reda för hvilken ålder skogen skall hafva för att lämna mig den största möjliga behållning. Skogsmarken måste sålunda indelas i lika många delar, som åren äro, så att, när den sista årsklassen är afverkad, den första årsklassen är färdig att skörda påföljande år och, när den första årsklassen är afverkad, den andra årsklassen är färdig att skörda påföljande år o. s. v. och sålunda skogskapitalet genom ett sådant intensivt, rationellt skogsbruk för all framtid betryggadt. Detta, att skogskapital bildas och, sedan det är bildadt, att det sedermera bevaras, är det »*conditio sine qua non*», hvarpå hela skogsfrågan hvilar. Denna grundsat, som jag vill kalla för *skogskapitalets bevarande för uthållig afkastning*, är fastslagen för våra allmänna skogar i landet. Denna princip är i vårt land under utvecklingens stadium, men när detta system ostördt fått utveckla sig och kommit till sin fulländning, skola helt visst kommande generationer, som få skörda frukterna häraf, välsigna den generation, som infört och accepterat detta system. Frågan är nu, om detta system kan åstadkommas för de enskilda skogarne i vårt land.

Så önskligt det än vore, vågar jag ej hoppas eller tro det, emedan erfarenheten från såväl vårt land som från andra länder har visat, att det icke låter sig göra. Det ligger i själfva sakens (den uthålliga skogshushållningens) natur, att ett rationellt, intensivt skogsbruk ej lämpar sig som *enskildt* företag. Skogsbruket är nämligen icke ett fält för tillämpning af rörliga och ofta förändrade principer eller spekulationer, beroende af konjunkturernas växlingar, utan måste vid detsamma tvärtom följas det mest konservativa fasthållande vid en gång väl utredda och fastställda grundsatser, efter hvilka en hushållningsplan uppgöres, som under tidernas lopp under inga villkor får rubbas, och det är just detta, att *denna plan måste absolut följas*, som gör det så vanskligt att å privatskogarne åstadkomma skogskapitals bildande för uthållig afkastning, alldenstund hvad en ägare möjligen påbörjat, en efterföljande ägare hvarken kan eller vill fullfölja. Den enskildes arbete, kostnader och sträfvan är lönlöst, därest ej arbetet fullföljes af hans efterkommande. Han får själf aldrig skörda hvad han själf sått och planterat. Skogen till egendomen tillfaller hans arfvingar att dela, och om en af dem vill lösa sig till det gamla kära fädernehemmet, så är det skogen, som realiseras för att därmed betala medarfvingarne, och därmed är den beräknade uthålliga afkastningen från skogen förstörd och tillintetgjord.

Skogsbruket bör sålunda vara en verksamhet, som utöfvas af korporationer med fast organisation, som hafva obegränsad fortvaro, en tillvaro,

som sträcker sig öfver generationers lifslängd och som kunna utsträcka sina beräkningar till en aflägsen framtid och som vid alla sina företag och anordningar äro förpliktade att icke endast taga de nuvarande medlemmarnes, utan äfven framtida släkters behof i betraktande.

Enda sättet att förmå den enskilde skogsmarksegaren att bedrifva ett sådant rationellt uthålligt skogsbruk vore att stifta en lag, som å ena sidan befaller mig att å den skogsmark, jag äger, bilda skogskapital och, när detta virkesförråd en gång är bildadt å andra sidan förbjuder mig att afverka annat eller mera än den årliga tillväxten eller räntan af detta kapital eller ej annat eller mera, än hvad detta skogskapital med dess bevarande för all framtid förmår att lämna; men emedan den nödvändiga kontrollen för lagens efterlefnad ej kan genomföras, emedan skogsbruksnäringen lika litet som någon annan näring kan trifvas och utvecklas genom tvångslagar och emedan vårt nationallynne ej vill veta af några sårande inskränkningar i den enskilda äganderätten, tror jag icke, att denna lag kan åstadkommas, *ännu mindre kan den skogslag, Kongl. Maj:t nu föreslagit, tänkas leda till rationell, uthållig skogshushållning, hvaremot, om den beslutas, den enligt min uppfattning i allt vidare kretsar kommer att väcka stort missnöje.* Jag tillåter mig här anföra hvad direktörn för forstinstitutet i Evois A. G. Blomqvist säger om den enskilda skogshushållningens förbättrande genom lagar och resultaten däraf.

»Den enskilda skogshushållningens förbättrande genom lagar och resultaten däraf.

Alla länders erfarenhet vittnar, att skogarna i privat besittning blifvit så illa vårdade, att man varit tvungen utfärda skilda lagar för deras bevarande och behandling. Skogslagstiftningens historia är sålunda ett ovedersägligt bevis på den privata skogshushållningens otillförlitlighet och otillräcklighet.

Ur detta omfattande ämne kunna här endast några hufvuddrag anföras till belysande af den forstliga politilagstiftningen och de resultat, som därmed vunnits.¹⁾ I de äldsta forngermaniska lagarna ingingo bestämningar hufvudsakligen blott rörande de gemensamma allmänningsskogarnas nyttjande, om insamling af trädfrukter, skogsbete m. m., och voro straffbestämningarna ofta ytterst grymma.

¹⁾ En utförligare redogörelse härom ingår i förf:s arbete »Några ord till belysande af den närvarande skogsfrågan i Finland. II. Skogshushållning och lagstiftning» Helsingfors 1874.

De äldsta skogsförordningarna utkommo redan under medeltiden¹⁾, men egentligen börjades deras tid först med 1518 i Frankrike, hvarefter i de germaniska och skandinaviska länderna dylika, synbarligen efter samma grundtyp sammanfattade förordningar blefvo utfärdade. Man sökte genom dessa inverka på den privata hushållningen med skogarna sålunda, att dessa skulle bibehållas och bevaras mot godtycklig förstöring. I flere bland dem, såsom i den ryktbara franska ordonnancen af 1669, finnes ett helt system af detaljbestämningar angående rätta sättet för skogens skötsel och afverkning i form af positiva föreskrifter om trädslag, omloppstid, årsväxt m. m. Uti andra, såsom i de för Sverige och Finland gemensamma, ordnades hufvudsakligen allmänningsskogarnas nyttjande, men där ingingo äfven förbud mot vissa skogödande brukningssätt, nämligen svedjande och katning.

De lagbud, hvarigenom skogslagarna i Europa i närvarande tid söka inverka förbättrande på den enskilda hushållningen, kunna hänföras till följande fyra hufvudkategorier:

1. Förbud mot skogars borthuggande och markens uppodling till åker och äng utan därtill af föreskrifna statsmyndigheter meddeladt tillstånd (Frankrike, Schweiz, Österrike, Italien, Bayern, Württemberg, Baden, Danmark).

2. Förbud mot skogsdevastation eller skogssköfving (Frankrike, Österrike, Schweiz, Baden, Württemberg).

3. Kulturtvång eller åläggande att till skogsväxt återodla afverkad mark. (Samma stater, som under 2 äro nämnda).

4. Förbud att för export hugga träd, understigande en viss minimidimension (Sverige) eller mot total export (Norges nordliga del sedan 1892).

Till dylika lagar kunna ännu räknas de angående skyddsskogar och vissa traktors fridlysning för all afverkning, hvarom dock redan förut är redogjort.

Af dessa lagar hafva de ad 1 hörande till ändamål att bibehålla skogarna oförminskade till sin areal och att därigenom säkerställa skogsproduktionens oförändrade fortbestånd. Man utgår härvid från den åsikt, att skogarna redan blifvit så mycket minskade, att åtminstone den närvarande proportionen mellan skogsmark och odlade fält måste bibehållas, samt stödjer sig på den af Pfeil med skäl bekämpade åsikten, att det

¹⁾ Så för klostret Mauermünster 1144. Under medeltiden utkommo dock endast dylika speciella förordningar för några vissa skogar, men icke några allmänna för ett helt annat land gällande sådana.

»status quo», som i närvarande tid förefinnes med hänseende till skogarna, äfven för all framtid vore det bästa och rättaste, hvilket därför med all makt borde bibehållas oförändradt. Hvarken i Frankrike eller i de tyska stater, där sådan lag finnes, har det afsedda ändamålet blifvit mer än till en viss grad vunnet; ty tillstånd till röjning och uppodling har i en mängd fall icke kunnat förvägras, och skogsarealen har oaktadt lagen fortfarande minskats. I Danmark har resultatet gestaltat sig bättre.

Emellertid utgör denna lag det bästa bevis på den ringa tilltro, man kan hysa för de privata skogarnas fortbestånd. Men i ett land, som ännu i årtusenden måste förblifva nyodlande, kunde en dylik lag hafva ingen användning eller betydelse.

Lagar mot skogsdevastation hafva i synnerhet mött hinder uti svårigheten eller rättare omöjligheten att med erforderlig precision definiera själfva begreppet af en sådan handling. Enligt en i Hessen (1839) utfärdad kungörelse inträffar skogsdevastation först, då marken till den grad ödelägges, att återväxt hvarken genom naturlig besåning eller kultur är möjlig. I Bayerns skogslag af 1852 är (enligt Braters tolkning) den yttersta gränsen för en skogsdevastation likaledes utstakad mycket rymligt. Uti andra länders skogslagar är densamma betecknad såsom »en icke forstlig eller mot god ordning stridande handling» (Baden). G. L. Hartig m. fl. fattade saken så strängt, att till och med oskyldiga handlingar måste hänföras till straffbara. Ett bevis därpå är, att mångenstädes i statsskogar handlingar blifvit utförda, som å privatskogar förbjudits såsom devastatoriska. Själfva begreppet af skogsdevastation är därför till den grad tänjbart, att största möjliga rum finnes för godtycke och ensidighet vid dess tillämpning i lagskipningen. — Det var därför med fullt berättigande, som W. Roscher yttrade¹⁾: »Ett direkt förbud af skogsdevastation stöter i synnerhet på svårigheten att finna en skarp legal definition af detta begrepp».

Förbud att hugga träd under vissa dimensioner har tillämpats genom de för Norrbottens och Vesterbottens län utfärdade lagarna. Dessa lagar hafva dock blifvit ogillade af många bland Sveriges och Norges mest utmärkta forstmän såsom hinderliga för skogens rationella vård och afverkning. På en stor del af skogsmarkerna i nordliga Sverige uppnå träden aldrig ens den föreskrifna minimidimensionen och kunna till följd däraf alls icke tillgodogöras genom export. För eget husbehof eller till kolved få däremot äfven undermåliga träd fritt användas huru slösaktigt som

¹⁾ System der Volkswirtschaft, 2 Band, Pag. 537.

helst. Äfven i vårt land hafva röster upprepade gånger höjts för införandet af liknande dimensionslagar till skydd för timmerskogarna och hafva af förf. blifvit bemötta¹⁾ såsom hvarken ändamålsenliga eller nyttiga.

Om man undersöker hvad genom lagar kunnat ernås för den enskilda skogshushållningens förbättrande, så måste erkännas, att detta varit mycket litet. God hushållning har därigenom aldrig blifvit framkallad, skogars förstöring har möjligen i enskilda fall till någon viss, ehuru ringa grad kunnat förebyggas, men däremot har skogshushållningen härigenom förvandlats till en tvångsnäring utan lif och utveckling. Lika litet som någon annan näring har skogsbruket kunnat väckas, uppbringas eller ens bibehållas genom tvångslagar. För deras skenbara upprätthållande har man skapat ett system af ofrihet och korrupsion. Äfven i vårt land är ju känt, huru t. ex. förordningarna om svedjebruket existera blott till namnet.

Ingenstädes har man därför vågat hysa sådan tillit till dylika lagar, att man skulle ansett dem tillräckliga och betryggande för ett lands framtida skogsproduktion.

I det längsta bör man därför söka undvika ett dylikt vanmäktigt, illusoriskt och vårt nationallynne sårande system.»

Man har nu ändtligen börjat inse, att bildandet af allmänningsskogar är det enda sätt, hvarigenom skogshushållningen i vårt land kan komma till afsevärd och varaktig nytta. Så har Östergötlands län under sitt lagtima landsting förlidet år beslutat tillsätta en kommitté för att utreda frågan om markinköp för bildandet af allmänningsskogar, och helt visst skulle intresset för denna fråga äfven inom andra län väckas och ökas, om Riksdagen antog Kungl. Maj:ts förslag till förändring angående skogs-vårdsafgifter att användas för sådant syfte.

För öfrigt anhåller jag få hänvisa till mina motioner n:o 7, n:o 12 och n:o 13 under 1895 års riksdag, till mina motioner n:o 17 och n:o 18 under 1896 års riksdag, till mina motioner n:o 2 under 1899, n:o 4

²⁾ I »Några ord till belysande af den närvarande skogsfrågan i Finland» Helsingfors 1874, och i ett referat vid Forstföreningens årsmöte 1891, då mötet enhälligt yttrade sig mot dylika lagar.

under 1901 och n:o 13 under 1902 års riksdag jämte mina vid deras behandling i kammaren afgifna yttranden.

På grund häraf får jag hemställa,

att, under förutsättning att Riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts förslag om skogsvårdsavgifter, Riksdagen behagade besluta, att dessa finge jämväl användas till markinköp inom länen för bildandet af allmänningsskogar, samt att vid bifall härtill Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes förelägga Riksdagen förslag till dessa allmänningars skötsel och vård och på hvad sätt blifvande därifrån inflytande inkomster skola användas.

Stockholm den 6 mars 1903.

C. P. af Burén.